

Регіональне управління та місцеве самоврядування

УДК 657

Рудь Дарина Віталіївна

*здобувачка вищої освіти другого
(магістерського) рівня вищої освіти
Маріупольський державний університет*

Rud Daryna

*Master's degree Student of the
Mariupol State University
ORCID: 0009-0000-8380-0799*

Чечель Анна Олександрівна

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри публічного управління та адміністрування
Маріупольський державний університет*

Chechel Anna

*Doctor of Economic Sciences, Professor,
Head of Department of Public Management and Administration
Mariupol State University
ORCID: 0000-0003-4307-5574*

**МОЛОДЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС ДЕРЖАВИ: ДОСВІД
ЄВРОПИ ДЛЯ УКРАЇНИ
YOUTH AS A STRATEGIC RESOURCE OF THE STATE: EUROPEAN
EXPERIENCE FOR UKRAINE**

***Анотація.** Вступ. Молодь є стратегічним ресурсом держави, здатним забезпечити відновлення суспільства, сприяти інноваційному розвитку та зміцненню демократичних інститутів. В умовах воєнних дій та соціально-економічних викликів актуальним стає питання створення*

ефективної молодіжної політики, орієнтованої на активну участь молодих громадян у формуванні місцевої молодіжної політики.

Мета. Метою дослідження є аналіз європейського досвіду формування та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні та сформулювати пропозиції щодо його адаптації для України. Наукова новизна полягає у вдосконаленні поняття «молодіжна політика» і виділенні напрямів підвищення її ефективності на місцевому рівні в Україні на основі європейського досвіду.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правові акти України та міжнародні документи у сфері молодіжної політики; 2) праці вітчизняних та зарубіжних авторів, що провадять свої дослідження у сфері молодіжної політики; 3) аналітичні та інформаційні матеріали, присвячені вітчизняному й зарубіжному досвіду реалізації молодіжної політики.

В процесі здійснення дослідження було використано методи аналізу наукових джерел, законодавчих актів, статистичних даних та публікацій міжнародних організацій, а також порівняльний метод для вивчення моделей молодіжної політики у країнах. Окрім того, використано метод логічного узагальнення результатів для формулювання висновків.

Результати. У ході дослідження вдосконалено поняття «молодіжна політика», яку запропоновано розглядати як комплексну, багаторівневу діяльність держави, органів місцевого самоврядування та громадських інституцій, спрямовану на створення умов, інструментів і механізмів для всебічного розвитку молоді, її самореалізації та активної участі у прийнятті суспільно важливих рішень. На основі аналізу європейського досвіду визначено напрями підвищення ефективності реалізації молодіжної політики в Україні, зокрема інституційне зміцнення механізмів участі молоді, розвиток молодіжних центрів, підготовку фахівців і запровадження системи підтримки ініціатив.

Перспективи. Подальші дослідження мають зосередитися на оцінці ефективності різних форм участі молоді на місцевому рівні та розробці інструментів моніторингу реалізації молодіжних ініціатив. Важливим напрямом є вивчення механізмів, що забезпечують сталість залучення молоді та розвиток її компетентностей, з урахуванням локальних соціокультурних особливостей.

Ключові слова: *молодь, молодіжна політика, місцеве самоврядування, участь молоді, Європейський досвід.*

Summary. *Introduction. Youth is a strategic resource of the state, capable of ensuring societal recovery, fostering innovation, and strengthening democratic institutions. In the context of military actions and socio-economic challenges, it becomes crucial to develop an effective youth policy that promotes the active participation of young citizens in shaping local youth policy.*

Purpose. To analyze the European experience in the formation and implementation of youth policy at the local level and to formulate proposals for its adaptation in Ukraine. The scientific novelty lies in refining the concept of «youth policy» and identifying ways to enhance its effectiveness at the local level in Ukraine based on European experience.

Materials and methods. The research materials include: 1) regulatory and legal acts of Ukraine and international documents in the field of youth policy; 2) works of domestic and foreign authors conducting research in the field of youth policy; 3) analytical and informational materials dedicated to domestic and international experience in implementing youth policy.

During the research, methods for analyzing scientific sources, legislative acts, statistical data, and publications from international organizations were employed, along with a comparative method to examine models of youth policy in various countries. Additionally, the process of logical generalization was applied to formulate conclusions.

Results. In the course of the study, the concept of youth policy was refined and proposed to be understood as a comprehensive, multi-level activity of the state, local self-government bodies, and civil institutions aimed at creating conditions, tools, and mechanisms for the all-round development of youth, their self-realization, and active participation in decision-making on socially important issues. Based on the analysis of European experience, directions for increasing the effectiveness of youth policy implementation in Ukraine were identified, including institutional strengthening of youth participation mechanisms, development of youth centers, training of specialists, and the establishment of a system to support youth initiatives.

Discussion. Future research should focus on adapting European models to Ukrainian conditions, evaluating the effectiveness of various forms of youth participation at the local level, and developing tools to monitor youth initiatives effectively. It is also important to study mechanisms that ensure sustainable youth engagement and the development of their competencies, taking into account local socio-cultural characteristics.

Key words: youth, youth policy, local self-government, youth participation, European experience, Ukraine.

Постановка проблеми. Молодь є стратегічним ресурсом держави, здатним забезпечити відновлення суспільства, сприяти інноваційному розвитку та зміцненню демократичних інститутів. В умовах воєнних дій та соціально-економічних викликів актуальним стає питання створення ефективної молодіжної політики, орієнтованої на активну участь молодих громадян у формуванні місцевих і національних політик.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання молодіжної політики та участі молоді в управлінні на місцевому і регіональному рівнях активно вивчаються як українськими, так і зарубіжними науковцями. Особливу увагу цьому напрямку приділяють експерти Ради Європи [1], які

у співпраці з громадськими організаціями розробляють методичні посібники, навчальні матеріали та аналітичні звіти, що спрямовані на вдосконалення механізмів залучення молоді до публічного управління та прийняття рішень.

Дослідження наукових праць підтверджують, що молодь є важливим ресурсом розвитку держави, здатним впливати на інновації та демократичні інститути. М. Головатий [2] визначає, що державна молодіжна політика має реалізовуватися у двох напрямках – соціально-економічному та політичному. Перший охоплює освіту, працю, побут і дозвілля, сприяючи соціалізації молоді, а другий – формуванню громадянської активності, цінностей і моральних норм. Учений наголошує, що політика має враховувати потреби різних категорій молоді, регіональні особливості та бути спрямованою на короткострокові, так і довгострокові цілі. Молодіжні програми, за його думкою, слід орієнтувати на пріоритетні напрями, як-от освіта, соціальна адаптація, молодіжне житло чи підтримка молодої сім'ї. На думку В. Головенька [3], молодіжний рух в Україні поступово посилює свою роль у суспільному житті, стаючи важливим чинником формування та впровадження молодіжної політики, спрямованої на задоволення потреб молоді та розвиток держави. Н. Корпач і І. Сидорук [4] вважають, що лише наявність законодавчих основ не гарантує ефективності молодіжної політики. На їхню думку, важливо забезпечити активну участь самої молоді у процесах її формування та реалізації. І. Єрмоленко [5] підкреслює, що молодіжна політика має бути самостійним напрямом, орієнтованим на розвиток творчих і інтелектуальних можливостей молодого покоління. П. Горінов, Р. Драпушко, Н. Драпушко та О. Ільюк [6] наголошують, що молодіжна політика є ключовим фактором розвитку будь-якої країни, оскільки молодь становить основний ресурс майбутнього. Т. Стукан [7] наголошує, що молодіжна політика сприяє розвитку економіки та самореалізації молоді через створення інфраструктури, підтримку

підприємництва і залучення до ухвалення рішень. Її ефективність потребує координації держави, громадськості та самої молоді, а також планування, фінансових стимулів і регулярного моніторингу.

Незважаючи на значний обсяг досліджень, проблеми формування ефективної молодіжної політики в умовах воєнного часу, соціально-економічних викликів та процесів децентралізації залишаються недостатньо вивченими. Існуючі праці висвітлюють загальні принципи та моделі молодіжної політики, проте не приділяють належної уваги адаптації європейських практик до українських реалій та можливостям активної участі молоді у формуванні молодіжної політики на місцевому рівні. Саме тому актуальним є проведення дослідження, яке дозволяє проаналізувати досвід європейських країн, виділити ключові механізми успіху та визначити шляхи його застосування в Україні для забезпечення структурованої, інклюзивної та результативної молодіжної політики.

Метою статті є аналіз досвід європейських країн у формуванні та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні та запропонувати можливості впровадження ефективних практик в Україні. Завдання статті полягають у виявленні ключових компонентів успішної молодіжної політики та визначенні шляхів її адаптації до українських умов для підвищення ефективності молодіжної політики та залучення молоді до суспільного розвитку.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правові акти України та міжнародні документи у сфері молодіжної політики; 2) праці вітчизняних та зарубіжних авторів, що провадять свої дослідження у сфері молодіжної політики; 3) аналітичні та інформаційні матеріали, присвячені вітчизняному й зарубіжному досвіду реалізації молодіжної політики.

В процесі здійснення дослідження було використано методи аналізу наукових джерел, законодавчих актів, статистичних даних та публікацій

міжнародних організацій, а також порівняльний метод для вивчення моделей молодіжної політики у країнах. Окрім того, використано метод логічного узагальнення результатів для формулювання висновків.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах, коли Україна перебуває на етапі відстоювання державності та визначення стратегій подальшого розвитку, питання формування ефективної молодіжної політики набуває особливої значущості. Молодь розглядається як стратегічний ресурс держави, який здатний забезпечити відновлення суспільства, сприяти інноваційному розвитку, зміцненню демократичних інститутів та консолідації національної спільноти.

Військові дії істотно вплинули на соціальні, освітні та економічні умови молодого покоління, що проявляється у зміні освітніх процесів, скороченні можливостей працевлаштування та зростанні психологічного та соціального навантаження. У таких обставинах молодіжна політика повинна бути орієнтована на реагування на нові виклики та потреби молоді, забезпечуючи не лише підтримку, а й активне включення молодих громадян у процеси прийняття рішень та реалізації стратегічних завдань держави.

Молодь є ключовим чинником відновлення країни, здатним впроваджувати інноваційні практики, розвивати сучасні форми управління, стимулювати розвиток громадянського суспільства, створювати нові підприємницькі ініціативи та сприяти діджиталізації різних сфер суспільного життя. Ефективна участь молоді у цих процесах можлива за умов наявності структурованої, інклюзивної та адаптивної молодіжної політики, яка базується на сучасних наукових підходах і принципах управління.

Молодіжна політика сьогодні розглядається як складова державної політики, спрямована на створення умов для всебічного розвитку молоді, її соціалізації, самореалізації та активної участі у суспільному житті.

Аналіз наукових підходів до визначення поняття «молодіжна політика» свідчить про розмаїття тлумачень, що зумовлене як еволюцією політичних і соціальних процесів, так і зміною ролі молоді в суспільстві. Водночас у більшості визначень наявні спільні концептуальні складові, що дозволяє виокремити ключові риси цього поняття. В даних визначеннях молодіжна політика здебільшого розглядається як складова частина державної політики, орієнтована на молодь як специфічну соціальну групу. Законодавче визначення, закріплене у ЗУ «Про основні засади молодіжної політики» [8], окреслює молодіжну політику як напрям державної політики, що має створювати належні соціально-економічні, політичні, правові та інші умови для соціалізації та інтеграції молоді в суспільні процеси. Подібну позицію займають також М. Головатий і В. Головенько [2; 3], наголошуючи на пріоритетності участі державних інституцій у формуванні та реалізації молодіжної політики.

Окрім того, важливою характеристикою сучасного розуміння молодіжної політики є поступове розширення кола суб'єктів, залучених до цього процесу. У визначеннях І. Єрмоленка, Т. Стукан, а також П. Горінова та співавторів виразно [5; 6; 7] простежується ідея про багатосуб'єктність молодіжної політики, що включає не лише органи державної влади й місцевого самоврядування, але й громадські організації, молодіжні об'єднання, волонтерські рухи та інші інститути громадянського суспільства.

Аналізуючи визначення можна зробити висновок, що ключовим об'єктом молодіжної політики є самі молоді люди, а основним її завданням – забезпечення умов для їхнього повноцінного розвитку, соціального становлення, активної участі в суспільному житті, формування громадянської позиції та реалізації особистісного потенціалу, що чітко простежується у визначеннях Н. Корпач, І. Сидорук, І. Єрмоленка [4; 5], які акцентують увагу на необхідності створення системи гарантій для освіти,

працевлаштування, культурного й духовного розвитку, участі у прийнятті рішень.

У низці підходів фігурує розуміння молодіжної політики як не лише діяльності, спрямованої на молодь, а й такої, що реалізується за її активної участі. Таким чином, акцент переноситься з пасивного об'єкта на активного суб'єкта, здатного не лише реалізовувати політичні рішення, а й брати участь у їх формуванні.

Узагальнюючи вищенаведене, можна стверджувати, що сучасне розуміння молодіжної політики має бути багатовимірним, включати інституційну, нормативно-правову, соціальну й громадянську складові, враховувати потреби, інтереси та потенціал молоді як повноправного учасника суспільних процесів.

Відтак, на нашу думку, молодіжну політику доцільно трактувати як системну, багаторівневу діяльність держави, органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства, спрямовану на створення умов, інструментів і механізмів для соціального, економічного, культурного, громадянського та особистісного розвитку молоді, її самореалізації та участі у формуванні й реалізації суспільно значущих рішень.

Сучасне розуміння молодіжної політики передбачає її багатогранний характер, поєднуючи систему цінностей, управлінські підходи та принципи, спрямовані на реалізацію потенціалу молодого покоління. Ключовими складовими є створення сприятливого середовища для соціальної, економічної, культурної та громадянської інтеграції молоді, дотримання принципів рівності, участі, обґрунтованості політики та міжвідомчої взаємодії, а також забезпечення умов для навчання, самореалізації і розвитку компетентностей [1; 8].

Зважаючи на ці принципи, важливо розглядати конкретні форми та механізми залучення молоді до суспільних процесів, які дозволяють

реалізовувати її права та потенціал, перетворюючи молодь із пасивного об'єкта державної політики на активного суб'єкта, здатного впливати на прийняття рішень і розвиток громадянського суспільства. Саме ці форми та механізми стають практичною реалізацією закладених принципів і визначають ефективність молодіжної політики на національному та місцевому рівнях.

Участь молоді передбачає її активне залучення до різних сфер життя громади, зокрема до процесів прийняття рішень, формування молодіжної політики, студентського та учнівського самоврядування, управління проектами, дозвіллям і додатковою освітою. Молодь розглядається не лише як вікова група, а як носій інноваційних ідей, ресурсів і світогляду, здатних збагачувати суспільні практики. Участь молодих людей може мати різні рівні, що визначаються локальним контекстом, наявними ресурсами та досвідом залучення.

Урахування різних рівнів та форм участі молоді вимагає не лише створення умов для її залучення, а й впровадження ефективних механізмів та практик, що дозволяють молодим людям реально впливати на процеси ухвалення рішень та формування політик на місцевому рівні. У цьому контексті особливу цінність має вивчення міжнародного досвіду, зокрема європейських країн, де молодіжна участь системно інтегрована у структури місцевого самоврядування та публічного управління.

Європейський досвід демонструє, що ефективна молодіжна політика базується на трьох взаємопов'язаних компонентах: нормативно-правовому закріпленні прав молоді, інституційній структурі та системі ресурсної підтримки. Закони та регламенти, які гарантують молоді право на участь, забезпечують сталий та формалізований процес залучення у прийняття рішень, а інституційні механізми – молодіжні ради, комітети, інформаційні та консультаційні центри – дозволяють молоді реалізовувати власні ініціативи та впливати на локальні стратегії. Професіоналізація молодіжних

працівників і фінансова підтримка на місцевому рівні сприяють підвищенню якості послуг, індивідуальному розвитку та формуванню активної громадянської позиції молоді [9; 10].

Досвід Австрії показує ефективну реалізацію молодіжної політики на місцевому рівні через мережу молодіжних центрів, які забезпечують неформальну освіту, професійну орієнтацію та розвиток компетентностей молоді. Локальні осередки, об'єднані в Асоціацію віденських молодіжних центрів (VJZ), створюють платформу для участі молоді у суспільному житті та формуванні політик, залучаючи кваліфікованих фахівців і дотримуючись національних стандартів якості [10; 11].

У Данії молодіжна політика формується через координацію кількох міністерств і реалізується на місцевому рівні муніципалітетами, які визначають стратегії та фінансування молодіжних послуг. Значну роль відіграє Данська молодіжна рада (DUF), що координує понад 80 організацій, включно з волонтерськими та культурними, і реалізує програми розвитку лідерства та громадської активності [9; 12; 13].

У Німеччині принцип субсидіарності передбачає розподіл відповідальності між державою, землями та муніципалітетами, де близько 60% витрат на молодіжні програми покриваються з комунальних бюджетів. На місцевому рівні функціонують молодіжні центри, програми волонтерства, підприємництва та неформальної освіти. Федеративна молодіжна рада DBJR об'єднує понад 50 організацій [9; 14; 15].

У Норвегії та Фінляндії участь молоді інституційно закріплена. Законодавство Норвегії зобов'язує громади створювати молодіжні ради, що впливають на місцеву політику та участь у бюджетуванні [16]. У Фінляндії молодіжні ради (nuorisovaltuusto) мають офіційний статус, беруть участь у роботі комісій та формуванні культурної політики, забезпечуючи рівний доступ та розвиток компетентностей молоді [16].

Для України досвід Європейських країн набуває особливої актуальності в умовах післявоєнного відновлення, децентралізації та реформування системи місцевого самоврядування. Впровадження європейських практик дозволяє створити сталі механізми залучення молоді на всіх етапах формування місцевих політик – від планування до моніторингу результатів, що передбачає нормативне закріплення прав молоді через прийняття законодавчих актів і місцевих регламентів, які гарантують право молоді на участь у прийнятті рішень, створення дорадчих органів та включення до бюджетних процесів. Водночас важливим є інституційне забезпечення, що реалізується через розвиток молодіжних центрів, молодіжних рад і платформ взаємодії між владою та молодіжними організаціями, що дозволяє системно залучати молодь до реалізації проєктів і програм місцевого розвитку. Не менш значущою є ресурсна підтримка, яка включає фінансування молодіжних ініціатив, підготовку кваліфікованих кадрів, створення інформаційних платформ і забезпечення доступу молоді до навчальних, волонтерських та освітніх програм.

На основі проведеного аналізу європейського досвіду та узагальнення наукових підходів сформульовано низку пропозицій щодо вдосконалення молодіжної політики в Україні. Насамперед доцільним є інституційне зміцнення механізмів реалізації молодіжної політики на місцевому рівні шляхом налагодження сталої взаємодії між органами державної влади, місцевого самоврядування, молодіжними радами та громадськими об'єднаннями, що сприятиме підвищенню ефективності участі молоді у процесах прийняття рішень та забезпеченню сталості реалізації молодіжних програм.

Важливим напрямом удосконалення є запровадження єдиних стандартів участі молоді у формуванні політики розвитку громад, що передбачатиме законодавче закріплення представництва молоді у дорадчих та консультативних органах. Водночас ключову роль у забезпеченні

активної участі відіграють молодіжні центри, які мають стати базовими інституціями для підтримки громадської активності, розвитку неформальної освіти та реалізації місцевих ініціатив за участі міжнародних партнерів.

Окремої уваги потребує підготовка та професійний розвиток молодіжних працівників, що забезпечить підвищення якості реалізації політики на всіх рівнях управління. Доцільним є також створення системи фінансової підтримки молодіжних ініціатив, зокрема через місцеві грантові програми та партнерства з бізнесом і міжнародними організаціями.

Важливим елементом ефективної реалізації молодіжної політики має стати інформаційна та аналітична підтримка, що передбачає формування національної онлайн-платформи для обміну успішними практиками, поширення результатів досліджень та координації дій між регіонами. Упровадження зазначених пропозицій дозволить підвищити рівень участі молоді у прийнятті рішень, сприятиме розвитку громадянського суспільства та формуванню стійкої системи молодіжного самоврядування в Україні відповідно до європейських стандартів.

Досвід Австрії, Данії, Норвегії, Фінляндії та Німеччини демонструє, що сталий успіх молодіжної політики можливий лише за умови партнерства між владою, громадським сектором та самою молоддю, коли молоді люди виступають рівноправними учасниками ухвалення рішень, а не лише отримувачами послуг.

Крім того, адаптація європейських моделей дозволяє враховувати локальні соціальні та культурні особливості українських громад, стимулювати розвиток участі молоді у прийнятті рішень та підвищувати соціальну відповідальність молоді. Створення прозорих механізмів участі та системи моніторингу ефективності реалізації молодіжної політики сприятиме формуванню покоління активних громадян, здатних ініціювати

та впроваджувати зміни, необхідні для стійкого розвитку громад та держави загалом.

Таким чином, впровадження європейських підходів у молодіжну політику України має стратегічне значення: воно сприяє формуванню системи, яка поєднує правове закріплення, інституційну підтримку та ресурси для розвитку молоді, забезпечуючи її реальний вплив на життя громад і місцеву політику.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження підтвердило, що молодь є стратегічним ресурсом держави, здатним забезпечити інноваційний розвиток, відновлення суспільства та зміцнення демократичних інститутів. Європейський досвід свідчить, що ефективна молодіжна політика ґрунтується на правовому забезпеченні, інституційній підтримці та ресурсній сталій базі, а її успіх визначається рівнем участі молоді як повноправного суб'єкта формування політики.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у формулюванні авторського визначення молодіжної політики як комплексної, багаторівневої діяльності держави, органів місцевого самоврядування та громадських інституцій, спрямованої на створення сприятливих умов, інструментів і механізмів для всебічного розвитку молоді, її соціальної та професійної самореалізації та активної участі у прийнятті суспільно важливих рішень.

Практичне значення результатів полягає у визначенні напрямів адаптації європейських моделей до українських умов, зокрема через інституційне зміцнення молодіжної політики на місцевому рівні, створення стандартів участі молоді у формуванні політики розвитку громад, розвиток молодіжних центрів, професійну підготовку молодіжних працівників і формування системи фінансової та аналітичної підтримки молодіжних ініціатив.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на оцінку ефективності впроваджених механізмів, аналіз моделей участі молоді у прийнятті рішень на місцевому рівні та розроблення інструментів моніторингу реалізації молодіжної політики в Україні.

Література

1. Переглянута Європейська хартія про участь молоді в місцевому та регіональному житті. *The Council of Europe*. URL: <https://rm.coe.int/168071b58f> (дата звернення: 30.10.2025).
2. Головатий М. Державна молодіжна політика як феномен суспільного розвитку і нова парадигма державотворення у країнах перехідного періоду. *Актуальні проблеми державного управління : збірник наукових праць*. Вип. 10. Одеса : ОРІДУ УАДУ, 2002. С. 291–304
3. Головенько В. А. Проблеми розвитку українського молодіжного руху на сучасному етапі. *Український соціум*. 2005. № 1. С. 71–80
4. Корпач Н., Сидорук І. Основні напрями реалізації державної молодіжної політики в Україні: соціально-педагогічний аспект. *Педагогічний часопис Волині*. 2016. № 2. С. 30–34
5. Єрмоленко, І. Молодіжна політика: сутність та основні моделі реалізації. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2023. 26(4). С. 51-56. DOI: <https://doi.org/10.15421/172374>
6. Молодіжна політика в Україні : навчання / П. В. Горінов та ін. ; ред. В. П. Андрущенко. Київ : Укр. держ. ун-т ім. Михайла Драгоман., 2023. 304 с. URL: <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c5ff8295-8513-4a9b-851d-abb0e7a6ac05/content> (дата звернення: 30.10.2025).
7. Стукан Т. Молодіжна політика: суть, основні принципи та стан реалізації в Україні. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020. (4). С. 125-131. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.4.15>
8. Про основні засади молодіжної політики : Закон України від

27.04.2021 № 1414-IX : станом на 13 лип. 2025 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> (дата звернення:
30.10.2025).

9. Мельник М. І., Лещух І. В. Європейський досвід формування тареалізації молодіжної політики в контексті соціального захисту, розвитку молоді та збереження людського потенціалу. *Бізнес Інформ*. 2023. № 9. С. 32–40. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-9-32-40>

10. Молодіжна політика у різних країнах світу. Всеукраїнський молодіжний центр. URL: <https://www.auyc.org.ua/blog/molodizhna-polityka-u-riznykh-krainakh-svitu/> (дата звернення: 30.10.2025).

11. SALTO-YOUTH - Otlas - Association of Viennese Youth Centres. *SALTO-YOUTH*. URL: <https://www.salto-youth.net/tools/otlas-partner-finding/organisation/association-of-viennese-youth-centres.104/> (дата звернення: 30.10.2025).

12. Li X. The critical assessment of the youth policy and youth civic engagement in Denmark and three Danish municipalitie. *Children and Youth Services Review*. 2020. Vol. 110. Art. 104743.

13. *Danish Youth Council (DUF): official Site*. URL: <https://duf.dk/> (дата звернення: 30.10.2025).

14. Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend (BMFSFJ). *Jugendstrategie der Bundesregierung*. 2025. <https://www.bmbfsfj.bund.de/bmbfsfj/themen/kinder-und-jugend/jugendbildung/jugendstrategie/jugendstrategie> (дата звернення: 30.10.2025).

15. Deutsche Bundesjugendring (DBJR). Nationale Jugendpolitik. <https://www.dbjr.de/en/national-youth-policy> (дата звернення: 30.10.2025).

16. Участь молодіжних рад у муніципальних політиках: досвід північно-європейських країн для Харківщини та України. *Аналітичний центр "Обсерваторія демократії"*. URL: <https://od.org.ua/uchast->

molodignyh-rad-u-municipalnyh-politykah-dosvid-pivnichno-evropeyskyh-krain/ (дата звернення: 30.10.2025).

References

1. Perehlianuta Yevropeiska khartiia pro uchast molodi v mistsevomu ta rehionalnomu zhytti. (n.d.). *The Council of Europe*. <https://rm.coe.int/168071b58f>
2. Holovaty, M. (2002). Derzhavna molodizhna polityka yak fenomen suspilnoho rozvytku i nova paradyhma derzhavotvorennia u krainakh perekhidnoho periodu. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*, 10, 291–304.
3. Holovenko, V. A. (2005). Problemy rozvytku ukrainskoho molodizhnoho rukhu na suchasnomu etapi. *Ukrainskyi sotsium*, 1, 71–80.
4. Korpach, N., & Sydoruk, I. (2016). Osnovni napriamy realizatsii derzhavnoi molodizhnoi polityky v Ukraini: sotsialno-pedahohichnyi aspekt. *Pedahohichnyi chasopys Volyni*, 2, 30–34.
5. Iermolenko, I. (2023). Molodizhna polityka: sutnist ta osnovni modeli realizatsii. *Hrani*, 26(4), 51–56. <https://doi.org/10.15421/172374>
6. Horinov, P. V., Andrushchenko, V. P. (Ed.), et al. (2023). Molodizhna polityka v Ukraini. *Ukrainskyi derzhavnyi universytet im. Mykhaila Drahomanova*. <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c5ff8295-8513-4a9b-851d-abb0e7a6ac05/content>
7. Stukan, T. (2020). Molodizhna polityka: sut, osnovni pryntsypy ta stan realizatsii v Ukraini. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriia: Ekonomika*, (4), 125–131. <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.4.15>
8. Zakon Ukrainy № 1414-IX. Pro osnovni zasady molodizhnoi polityky. (2021, April 27). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
9. Melnyk, M. I., & Leshchukh, I. V. (2023). Yevropeyskyi dosvid formuvannia ta realizatsii molodizhnoi polityky v konteksti sotsialnoho zakhystu, rozvytku molodi ta zberezhennia liudskoho potentsialu. *Biznes Inform*, 9, 32–40. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-9-32-40>

10. Vseukrainskyi molodizhnyi tsentr. (n.d.). Molodizhna polityka u riznykh krainakh svitu. <https://www.auyc.org.ua/blog/molodizhna-polityka-u-riznykh-krainakh-svitu/>

11. SALTO-YOUTH. (n.d.). Otlas – Association of Viennese Youth Centres. <https://www.salto-youth.net/tools/otlas-partner-finding/organisation/association-of-viennese-youth-centres.104/>

12. Li, X. (2020). The critical assessment of the youth policy and youth civic engagement in Denmark and three Danish municipalities. *Children and Youth Services Review*, 110, Article 104743.

13. Danish Youth Council (DUF). (n.d.). Official site. <https://duf.dk/>

14. Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend. (2025). Jugendstrategie der Bundesregierung. <https://www.bmbfsfj.bund.de/bmbfsfj/themen/kinder-und-jugend/jugendbildung/jugendstrategie/jugendstrategie>

15. Deutsche Bundesjugendring. (n.d.). Nationale Jugendpolitik. <https://www.dbjr.de/en/national-youth-policy>

16. Analitychnyi tsentr "Observatoriia demokratii". (n.d.). Uchast molodizhnykh rad u munitsypalnykh politykakh: dosvid pivnichno-evropeiskykh krain dlia Kharkivshchyny ta Ukrainy. <https://od.org.ua/uchast-molodignyh-rad-u-municypalnih-politykah-dosvid-pivnichno-evropeyskyh-krain/>